

ARCHEOLOGIENOTA

ESSEN HEIKANTLAAN 37-45

MAATREGELEN

FODIO
Turnhoutsebaan 277
B-2110 Wijnegem

Marleen Arckens
Jan De Beenhouwer

Inhoud

3. Programma van maatregelen	41
3.1 Gemotiveerd advies	41

COLOFON

erkend archeoloog: Marleen Arckens OE/EERK/Archeoloog/2016/00142

Nota Essen Heikantlaan 37-45. Programma van maatregelen

auteurs: Marleen Arckens & Jan De Beenhouwer

uitgever: Fodio, Turnhoutsebaan 277, B-2110 Wijnegem

datum: 28 maart 2018

3. Programma van maatregelen

3.1 Gemotiveerd advies

Het projectgebied ligt ten westen van Essen en lag op het einde van de 18de eeuw aan de westelijke rand van het akkercomplex rond de dorpskern van Essen, in de buurt van de heide. In het midden van de 19de eeuw werd het projectgebied eerst gebruikt als heide. Later werd een naaldbos aangeplant. Rond het midden van de 20ste eeuw werd het bos gekapt en werd het projectgebied ingericht als parkdomein met een villa met zwembad. Voor de aanleg van de omringende tuin werd een kunstmatig reliëf aangelegd. Paden doorkruisten het domein en in het noorden werd een vijver gegraven. Plannen voor het verkavelen van het domein in 26 loten noodzaken een archeologische waardering van het terrein. Daarbij wordt nagegaan of de kans bestaat dat bij deze werken archeologisch erfgoed in de bodem dreigt verloren te gaan.

Het doel van het bureauonderzoek was het projectgebied archeologisch te evalueren op basis van de bestaande bronnen en de impact van de geplande werken op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed te bepalen.

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig. Alle relevante beschikbare bronnen werden geraadpleegd. Het onderzoek confronteerde de landschappelijke, bodemkundige, historische en archeologische karakteristieken van het projectgebied met de bodemingrepen die in de loop van de tweede helft 20ste eeuw werden uitgevoerd op het moment van de parkaanleg en de bouw van twee villa's waarvan één met zwembad.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kon een zone van ca. 4860 m² worden afgebakend waarbinnen omwille van bodemingrepen uitgevoerd in de tweede helft van de 20ste eeuw geen bodemarchief meer te verwachten is. Er vonden verstoringen van de bodem plaats van 0,7 m -mV en dieper: de vergunde afbraak van hoofdgebouwen , het graven en later dempen van een zwembad - het graven van een vijver voorzien van een aanvoer/afvoerkanaal, het aanleggen van kunstmatig reliëf voor de tuinaanleg, de aanleg van verhardingen en het optrekken van bijgebouwen.

Binnen een strook met een oppervlakte van ca. 3300 m² en die in breedte varieert van 4 tot 36 m vanaf de westelijke perceelsgrens blijven de hoogstammige bomen behouden. In deze zone is archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem niet mogelijk.

De omvang van de overige delen van het onderzoeksgebied waarvoor het bureauonderzoek de afwezigheid van archeologisch erfgoed niet kon aantonen en waarbinnen bodemingrepen gepland worden omvat ongeveer 1 ha. Het onderzoeksgebied bevindt zich, ondanks de topografisch gunstige ligging op een interfluvium, niet in een gradiëntzone. Het ligt ook niet in een zone waar slecht ontwaterde gronden grenzen aan goed ontwaterde gronden. De kans op het aantreffen van prehistorische artefactensites is daardoor klein. De natte zandgronden op de oostelijke helft en in het noordwesten van het onderzoeksgebied hebben hoge grondwaterstanden in de winter die resulteren in een waterverzadigde bodem. Dit soort bodems is ongeschikt voor permanente bewoning in het verleden, maar is ook niet geschikt voor akkerbouw tenzij er voor irrigatie wordt gezorgd. Het archeologisch potentieel van dergelijke bodems is eerder laag voor sporensites. Bovendien hebben het wisselend bodemgebruik waaronder het aanplanten van bomen en later het rooien ervan en de aanleg van het parkdomein met kunstmatig reliëf een negatieve invloed op de bewaring van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed in deze zones.

Op de drogere zandgronden op de westelijke helft van het onderzoeksgebied mag men wel sporen verwachten van menselijke aanwezigheid in de protohistorische en historische perioden. In deze zone zijn bijna alle bodemingrepen uit de tweede helft van de 20ste eeuw te situeren. De kans dat op kennisvermeerdering bij verder onderzoek van de delen van het onderzoeksgebied waarbinnen de bodemkenmerken gunstig zijn voor sporensites en waarbinnen nog geen bodemingrepen plaats vonden is klein omwille van de versnippering van de zones die nog in aanmerking komen voor verder onderzoek.

Gezien de versnippering en onregelmatige vorm van de delen van het onderzoeksgebied waar geen aantoonbare bodemingrepen plaats vonden, het grondgebruik in het verleden en de aanwezigheid van een zandbodem met slechte drainagekwaliteiten en zonder beschermende plaggenlaag is het potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek klein. Omwille van het onevenwicht tussen de te leveren onderzoeksinspanning en de te verwachten resultaten wordt daarom geen verder archeologisch onderzoek aanbevolen (zie 1.2.4 en 1.2.5). Er dient bijgevolg geen programma van maatregelen te worden opgesteld.